

המכללה לביטחון לאומי

מחזור מ"ז 2019-2020

קורס גישות ואסכולות:

קריאה ביקורתית בספרו של נדב איל "המרד נגד

הגלובליזציה: בין פלורליזם לשמרנות

מגיש: שלומי בן מוחה

מרצה: ד"ר דורון נבות

דצמבר 2019

מבוא

בעבודה זו אציג קריאה ביקורתית על ספרו של נדב אייל "המרד נגד הגלובליזציה" תוך שימוש בביקורות שהתפרסמו על הספר וביישום גישות ומושגים שהוצגו בקורס "גישות ואסכולות".

גלובליזציה - המשגה

אין הגדרה אחת למילה גלובליזציה. כל מי שכותב על גלובליזציה עושה במילה הזאת שימוש לצורכי האג'נדה שהוא מקדם. נדב אייל בספרו מגדיר גלובליזציה כתופעה דורסנית. תכלית הגלובליזציה היא יעילות. היא שופטת יעילות בהיבטים כלכליים ובממדים בינלאומיים. המקומי רלוונטי רק אם הנסיבות, הרגולציה והשוק מתייבים זאת. בין אם זה סדנאות יזע באינדונזיה שבהן תופרים מוצרי טקסטיל, או השלכה מסיבית של אשפה אלקטרונית רעילה לבנגלדש. הגלובליזציה מייצרת את התופעות האלה כתוצאה מהמטרה העליונה שלה - יעילות כלכלית. כאשר היא מתקיימת ללא רגולציה או עקרונות מוסר, היא עיוורת לחלוטין.¹

במסמך של מרכז אדווה (מרכז לחקר השוויון החברתי בישראל) שבא לענות על השאלה "מהי גלובליזציה" התפרסם כי גלובליזציה הינה כינוי לתקופה, התקופה שבה נמצאת כיום האנושות. כשבודקים החוקרים את מאפייני התקופה, הם לא פעם משווים אותה לתקופות אחרות שפקדו את האנושות: התקופה האגרארית, תקופת המהפכה התעשייתית, ובעיקר תקופת המלחמה הקרה. תקופת הגלובליזציה מיוחדת בהשוואה לתקופות אחרות, בעיקר מהסיבה כי העולם נהיה כפר קטן ומאוד מקושר. הגלובליזציה היא עוד חולייה בשרשרת של האנושות. היא קיימת כאן ועכשיו, כעובדה.²

הגישה הפלורליסטית

את הספר "המרד נגד הגלובליזציה" ניתן לקרוא דרך פריזמות שונות. לדוגמה ניקח את הגישה הפלורליסטית. האם הגישה המוצגת בספר מתיישבת עם נקודת המבט הפלורליסטית?

ראשית נבין מהו פלורליזם. בהגדרה פשוטה, הלקוחה מספר לימוד באזרחות, מגדירים פלורליזם כגישה שבה יש מקום לריבוי ומגוון של קבוצות, דעות, צרכים ורצונות שונים

¹ אייל, נדב, המרד נגד הגלובליזציה, (ידיעות אחרונות: 2018) ע-55-67.

² <https://adva.org/wp-content/uploads/2014/09/ma-i-globalizaziya.pdf>

במדינה. הגישה הפלורליסטית מכירה בזכות קיומן של קבוצות שונות, ומכירה בזכות של כל קבוצה לבטא את השונות שלה. הגישה הפלורליסטית גם מכירה בצורך לתת לאחרים ולשונים אפשרות להתארגן במסגרות שונות, ולפעול להשגת הצרכים והרצונות שלהם.³

בחומר הנלמד בקורס עולה כי הגישה הפלורליסטית יוצאת כנגד הגישה האליטיסטית - אין אליטות מוגדרות, לא ניתן להגדיר אליטה באופן ברור ואין קריטריון ברור לגבי האליטה, וזו מתפקדת כמעין רוח רפאים. במדינות דמוקרטיות וליברליות צריך להיות וגם מתקיים ביזור (פלורל) של כוח. קרי, שלא תהיה ריכוזיות גדולה בידי גורם אחד. הגישה הפלורליסטית משוקפת באופן ברור בספרו של נדב אייל בכך שמייצג את הגלובליזציה על כל מרכיביה בהיבטים וזוויות שונות. הגלובליזציה איננה מבקשת דבר, וציוויה הוא יעילות.⁴ בספרו של נדב - הוא משקף את הגלובליזציה בכך שיצרה שיפור מזהיר במצב האנושי אך בעת ובעונה אחת האיצה גם תהליכים של ניצול ולעיתים אף שעבוד. צדדיה האפלים של הגלובליזציה פועמים יחד עם חלקיה המוארים, אשר משנים את המציאות בכל מקום. סין כמקרה בוחן, ממחישה זאת בצורה הטובה ביותר.

באלפיים השנים הודו וסין יצרו יחדיו למעלה מ-70 אחוזים מהתוצר העולמי. נתון זה ממחיש את עליונותן בסחורות ובטובין. הבריטים במאה 19 רצו לקנות כל שביכולתם ועל אף התפיסה הסינית המסורתית - שכל אזור מעבר לגבולות סין יקום ברברי, ראו הסינים כי יש הפסד כלכלי בכך שספינות שיוצאות מלאות וחוזרות ריקות. בשל בעיה תזרימית, הבריטים שלמו במטילים עשויים כסף, ולמעשה נוצר גרעון מסחרי בין בריטניה לסין. משום שהסינים לא רצו לקנות סחורה חוקית מהמערב, חברת הודו המזרחית מצאה פתרון, היא מכרה לסינים באופן בלתי חוקי אופיום מבנגל - שהייתה אז תחת השלטון הבריטי. משם הובאו הסמים לשווקים שנוצרו במיוחד ברחבי הודו, ואז הוברחו לתוך סין באמצעות סוכני משנה.

האופיום הכניס לבריטים יותר מהמיסים שגבו מהאוכלוסייה ההודית, ולמעשה יותר מכל ענף חקלאי אחר בהודו. האופיום הביא להתמכרות נרחבת בציבור שהרסה אזורים שלמים בערים הסיניות. הסינים ניסו להשמיד את התופעה אך לצערם גדלה ההתמכרות. הסינים קראו לאותה התקופה 100 שנים אפלות עד שהצליחו להתגבר על התופעה. כאן ממחיש נדב בספרו עד כמה שהגלובליזציה יכולה להיות הרסנית.

היא שופטת עפ"י יעילות בהיבטים כלכליים ובממדים בינלאומיים, והמוצר המקומי רלוונטי רק אם הנסיבות או הרגולציה והשוק מכתיבים זאת. בין אם המשמעות היא סדנאות יזע

³ <https://sites.google.com/site/arnonezrahut/tolerance>

⁴ איל נדב, המרד נגד הגלובליזציה ע' 77.

באינדונזיה שבהן תופרים מוצרי טקסטיל, או השלכה מאסיבית של אשפה אלקטרונית רעילה לבנגלדש. הגלובליזציה מייצרת את התופעות האלה כתוצאה מהמטרה העליונה שלה שהיא יעילות כלכלית⁵.

כ-3.5 מיליון בני אדם מתים ברחבי העולם כל שנה מזיהום אוויר, רבים מהם סינים. ילדים הם הקורבנות הראשונים - כל שנה מתים בעולם 1.7 מיליון ילדים מזיהום סביבתי, בדרך כלל ממתכות ורעלים הנשאפים בנשימה. אלו הם המחירים של המהפכה התעשייתית. מחירים כאלה משולמים היום בביג'ינג כפי ששולמו בעבר בלונדון, אך בניגוד לימיה הראשונים של המהפכה התעשייתית, המפעלים שפועלים ברחבי סין ומזהמים אותה מייצרים כמויות אדירות של סחורה שחלקה הגדולה איננה מיועד לסין אלא בעיקר למערב. הרפורמות הכלכליות והתיעוש המוגבר הצילו את חייהם של מאות מיליונים אך לכל גאולה יש מחיר, ולעיתים הוא ישולם במשך דורות קדימה.

לאור שיקוף דוגמאות אלה ניתן להבין שהגישה הפלורליסטית מוצגת על כלל מרכיביה. ניתן לראות זאת לדוגמא גם עם ייצור הסמארטפונים - אם היו מיוצרים במערב, המחיר היה פי שלושה או ארבעה בשל עלות העבודה באירופה או בצפון אמריקה. **לאחר העמקה מעבר לספרו של נדב אייל עולה התובנה שהסמארטפון הוא השולט. התובנה שכמות האנשים אשר מתים כל יום בקונגו למען קולטן, ועד כמה העולם משנה את זוויתיו שללא סמארטפון אין חיים.**

אך חברות אירופאיות ואמריקניות שמייצרות בסין מנצלות לא רק את פערי העבודה, אלא גם את הסטנדרטים הנמוכים לניטור זיהום ובטיחות בעבודה. המחלות של הסינים מסבסדות את הגאדג'ט הזול שלנו, הזיהום שנוצר מייצור הסמארטפון הורג אנשים. מצב זה הינו חמור, ויש לו השלכות פוליטיות: המפלגה הקומוניסטית הסינית ערה מאוד לרחשי הציבור, חרדה תמיד מפני התגברות של חוסר נחת אזרחי, והחל מ-2015 פועלת נמרצות להפחית את הזיהום. כאשר הגלובליזציה מתקיימת ללא חוקים או עקרונות מוסר היא עיוורת לחלוטין. הגלובליזציה משנה את העולם עבור בני אדם רבים, בין אם הם שבטים שנעלמים והולכים באמזונס ההולך ונכרת, בין אם אלו סינים שנאלצים לפנות את בתיהם לטובת מבנים אולימפיים ובין אם פנסיונרים אירופיים שחווים את צמצום הקצבה שלהם. בגלל מדיניות הריבית האמריקאית העולם הפך למקום שרירותי.

⁵ איל נדב, המרד נגד הגלובליזציה ע'77-73.

אלה הם פניה של הגלובליזציה - מנצלת, משתמשת, מייצרת ומאיצה סכסוך, מותירה מאחוריה נזקים אנושיים, סביבתיים וכלכליים ואז זורקת ונוטשת.⁶

הספר מוצג בצורה "ביקורתית ומדודה" ו"מבוססת על הבנה שהגלובליזציה ככלל מהווה תופעה חיובית במציאות האנושית, אבל בעלת צדדים אפלים ובלתי שווים לקהילות מקומיות". בגלל צדדים אלה "אוכלוסיות שלמות איבדו את עבודתן, נדחקו אל השוליים החברתיים, סבלו מהאכזריות היעילה של ביקוש והיצע וחשו כי דרך חייהן מאוימת". המרד בגלובליזציה הוא אפוא תגובת נגד של קורבנותיה. איל מצביע אמנם על סכנותיו אך גם "מבין אותו ובמידה רבה גם מצדיק אותו. לא רק כלכלית, אלא גם מסיבות שמרניות וזהותניות", כפי שהסביר בראיון:⁷

אי־שוויון כלכלי, קובע איל, הוא תנאי לגלובליזציה, הזקוקה "להבדלים ולפערים כדי ליצור רוח". כשלי הגלובליזציה, הוא מדגיש, אינם נובעים מאי־שוויון זה כשלעצמו, אלא מהקצנתו בשל בגידת ההון והשלטון במעמד הביניים, בעובדים ובשכבות המוחלשות. לכן, כדי להיאבק בהעמקת הפערים הכלכליים והחברתיים, יש "לתקן כשלים בגלובליזציה", על ידי אימוץ רעיונות מוכרים מ"ספרים ומאמרים למכביר". ואולם, אף על פי שלדבריו המרידה בגלובליזציה היא תגובת נגד לפגיעה בביטחון החברתי, בהמלצותיו כולל זו ל"שכר בסיסי אוניברסלי" נמנע איל מלהתמודד עם הצורך בשיקומו. סתירה פנימית זו היא חלק מתפנית הניכרת לקראת סוף הספר וחושפת את מגמתו. איל מצנן את קריאתו לתיקון ומדגיש כי היא אמנם נחוצה, אך גם חסרת סיכוי, שכן אף על פי ש"כולם יודעים שהגלובליזציה זקוקה לתיקון דחוף ואיש אינו מוכן להיאבק פוליטית עבורה" או "עבור רעיונות מהפכניים שישפרו אותה", המסקנה בדבר העדר "רצון פוליטי" לתיקון כשלי הגלובליזציה היא לב הטיעון של איל. ואולם, גם במשמעות האלקטורלית הצרה שהוא מקנה לרצון הפוליטי כזה שמתבטא ב"מצביעים בקלפי".

העובדות שהוא פורש בספרו מובילות למסקנה **המנוגדת** לפרשנות שהוא כופה עליהן. כך, לדבריו, הבחירות לנשיאות ארצות הברית ב-2016 היו "משאל עם על הגלובליזציה", שבו תומכה "הפסידו על חודו של קול", כפי שהיה גם במשאל העם על הברקזיט בבריטניה

⁶ איל נדב, המרד נגד הגלובליזציה ע' 77.

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=HJJCOXQlpPQ> - Translate this page

ובבחירות שלאחריו. איל מציג הפסדים אלו כהוכחה להיעדר רצון פוליטי לתיקון הגלובליזציה, ואולם, המאבקים הנחושים שניהלו תומכי המרד מלמדים דווקא על קיום הרצון לתקנה.

מאידך, פרשנותו של איל, על אף שאין היא מותאמת לכל היגיון פוליטי, איננה טעות. להיפך, היא משרתת את סדר היום שלו. כך הוא מקטין את ערכם הפוליטי של הכוחות הנאבקים לשוני השיטה הכלכלית-חברתית; מבטל את החלופות שהם מציעים כבלתי אפשריות; מציג את הסדר הקיים כאופציה היחידה, וכך מחזק את מצג השווא שבנה על היעדר רצון פוליטי לתיקון הגלובליזציה.

ניתן לראות זאת לדוגמא באופן בו דן איל במשבר החובות של יוון. במקום לראות את תגובת היוונים לצעדי הצנע ומהלכי ההפרטה הנוקשים שכפתה עליהם "האורתודוקסיה הכלכלית", קרן המטבע הבינלאומית, הבנק המרכזי של אירופה והאיחוד האירופי - הוא בוחר לתאר אותה דרך הקצוות הפוליטיים. קרי, כקומונה של אנרכיסטים המייצגת "גרעין קבוע של התנגדות לגלובליזציה", המשלבת בין דיונים רעיוניים להשלכת בקבוקי תבערה, מחד; ומפלגת "השחר הזהוב" הניאו-נאצית, שתוקפת את "האידיאל האוניברסלי" ומטיפה ל"עליונות יוונית" כצידוק לניסיונות ל"פרעות בזרים", מאידך.

איל מנמק את ההתמקדות בקצוות הפוליטיים בכך שהאוונגרד "הוא שמסמל את גבולות השיח הציבורי ובתנועתו הוא מניע גם את נקודת הייחוס של הבורגנות מימין ומשמאל". אלא שהאוונגרד שהוא מציג מורכב רק משוללי הגלובליזציה, ונראה שהוא מקפיד להתעלם מן האוונגרד הנאבק לתיקונה. כך, בניגוד לדיון הנרחב ב"שחר הזהוב", הוא מזכיר רק באופן סתמי את מפלגת השמאל, "סיריזה", בלי להתייחס לחלופה שהציעה להתמודדות עם המשבר.

טשטוש הרצון הפוליטי בולט גם בהתייחסותו של איל לשמאל ולירוקים. מצד אחד הוא מצביע על יחסם המורכב לגלובליזציה: הסתייגות מפגמיה וחתיירה לתיקונם - גישה המציבה אותם בניגוד לפונדמנטליסטים, הרוצים "להרוג את הגלובליזציה". מצד שני, הוא חוזר וקושר יחד את המרקסיסטים עם הפונדמנטליסטים ומציג את כולם כשוללי הגלובליזציה.

לעניות דעתי, איל מנתב את ראייתו בצורה פלורליסטית מוטה של עובדות ופרשנות, היוצרת מראית עין של היעדר רצון פוליטי לתיקון הגלובליזציה - ורק צורה זאת קיימת. זווית נוספת של איל היא מחיקת "הברירות האפשריות", המתמודדות על קביעת הסדר הכלכלי-חברתי.

חלופות שהמאבק ביניהן הוא המחולל המרכזי של הרצון הפוליטי. כחלק מאסטרטגיה זו הוא מזכיר רק באופן שולי את מדינת הרווחה ומתעלם לחלוטין מן הניאוליברליזם, על אף שהמאבק ביניהם שהוביל לניצחון הניאוליברליזם ולפירוק מדינת הרווחה, הוא בין הגורמים המרכזיים לעליית הפונדמנטליזם.⁸

נדב שגיב במאמרו טוען כי החרדה האפוקליפטית⁹ שהתפתחה הינה מפני שהגלובליזציה כבר הפכה לסוג של דוגמה בקרב חוגים מסוימים, שנחלצו להגן על המין האנושי מפני כוחה ההרסני. תנועת ההתנגדות לגלובליזציה צברה תאוצה רק בשנים האחרונות, אולם בפרק הזמן הקצר הזה התקבץ תחת השקפותיה מחנה גדול ותוסס של פעילים חברתיים, אנשי ציבור ואינטלקטואלים, המנהלים מערכה נמרצת (ולעתים אף אלימה) נגד נציגיו של הסדר החדש, ובראשם המוסדות הפיננסיים הבינלאומיים, תאגידי הענק הרב-לאומיים והפוליטיקאים הפועלים בשירותם.

שרשרת הפגנות המוניות, שהחלו בסיאטל בנובמבר 1999, יצרה מומנטום סוחף של מחאה עולמית, שבשרשותה בסיס תמיכה רחב היקף. "מדובר ברשת גלובלית של מיליונים שהותכה יחדיו בפרק זמן קצר להדהים ושהצליחה להערים שוב ושוב על כוחות הממסד", קובע העיתונאי פול קינגסנורת, שחקר את התפתחות התופעה. "זהו הסיפור הגדול של תקופתנו, התנועה הפוליטית והחברתית הגדולה ביותר זה עידן ועידנים, אולי הגדולה אי פעם. והיא רוצה לשנות את העולם".¹⁰

תנועת ההתנגדות לגלובליזציה לא פסחה גם על ישראל. גם כאן, כמו במדינות אחרות במערב, התייצבו בקדמת המאבק עשרות ארגונים המזוהים עם השמאל הקיצוני. פעילות המחאה האינטנסיבית של הארגונים הללו באה לידי ביטוי בארגון הפגנות סוערות, בפרסום אינספור ביטאונים מחתרתיים-למחצה ובניהול אתרי אינטרנט אנטי-ממסדיים. אולם הסממנים הרדיקליים של המחאה עלולים להטעות את מי שסבור, כמו ראש ממשלת בריטניה טוני בלייר, כי מדובר בסך הכל ב"קרקס נודד של אנרכיסטים". טיעוניהם של מתנגדי הגלובליזציה הצליחו לחלחל עמוק לתודעת הציבור הרחב, ולהשפיע גם על פוליטיקאים, אנשי ציבור ואינטלקטואלים הממוקמים הרחק מן "השוליים הסהרוריים". ההסתייגות

⁸ <https://danigutwein.wordpress.com/2018/08/07/>

⁹ "גלובליזציה כתב הגנה" מאת נדב שגיב

¹⁰ תכתוב את כל הפרטים של המאמר בהערת שוליים. איפה זה התפרסם, עמודים וכו'

מכלכלת השוק הגלובלית הפכה, כך נדמה, לסוג של בון-טון בחוגים אקדמיים (להוציא אולי את בתי הספר לכלכלה ולמינהל עסקים) ובקרב הציבור המשכיל ה"נאור".¹¹

כך נעשתה ה"אנטי-גלובליזציה" לאחת התופעות הציבוריות הדומיננטיות של הזמן האחרון. עם זאת, רבים מפעיליה של תנועת ההתנגדות דוחים את התווית הזאת. הבלשן והאינטלקטואל הרדיקלי נעם חומסקי מסביר כי "אף אדם שפוי אינו מתנגד לגלובליזציה, ובוודאי שלא השמאל או תנועת העבודה הבינלאומית. אלה נוסדו מתוך מחויבות לסולידריות בינלאומית, שהיא סוג של גלובליזציה שפשוט מתרכז בזכויותיהם ובצרכיהם של עובדים, לא בהון אישי". ואמנם, מבקריה הנחרצים ביותר של הגלובליזציה - מן השמאל, לפחות - אינם דוחים את עצם השאיפה לכונן קהילייה בינלאומית, שהרי רעיון זה עולה בקנה אחד עם האידיאל הקוסמופוליטי שאותו הם מאמצים בהתלהבות. אלא שמסלול ההתפתחות של הכלכלה העולמית בעשורים האחרונים אינו תואם את ציפיותיהם: במקום לשתף פעולה ביצירתו של מנגנון צדק חלוקתי על-לאומי, מעין מדינת רווחה גלובלית, העדיפו האומות והמוסדות הבינלאומיים למקד את תשומת ליבם דווקא על כוחו של השוק החופשי, כשהן דנות בכך את המשתרכים מאחור, את העניים ואת דלי האמצעים, לחיות כצמיתים בשירותם של בעלי ההון מן המערב העשיר והשבע.¹²

הגלובליזציה אכן פותחת עולמות חדשים בפני אזרחי העולם, אך למעשה אלה הנהנים מיתרונותיה מהווים רק 20 אחוז מאזרחי העולם. נתונים מחקריים של ארגון הסחר העולמי מראים כי 80 אחוזים מאזרחי העולם חיים במדינות המתפתחות, כלומר **העניות**. מחצית מאוכלוסיית העולם חיה על פחות מאשר 2 דולר ליום.¹³

זוהי תמונת מצב מצמררת, ללא ספק, אך הקשר בינה ובין המציאות קלוש למדי. בחינה זהירה של העובדות מעלה כי ביקורת הגלובליזציה - והכוונה כאמור לגלובליזציה ה"קפיטליסטית" - נסמכת על שורה של סילופים, חצאי אמיתות והגזמות. הנתונים היבשים מוכיחים כי אין שחר לטענות המאשימות את כלכלת השוק הרב-לאומית בדיכויין המחפיר של אוכלוסיות נחשלות בכל רחבי העולם; אדרבה, היא דווקא מיטיבה עימן מבחינה כלכלית וחברתית, ופותחת לפניהן אפשרויות פוליטיות ותרבותיות שהיו, עד לאחרונה, רחוקות מאוד מטווח השגתן (גלובליזציה כתב הגנה אסף שגיב).

¹¹ מאיפה זה? הפנייה מדויקת

¹² הפנייה

¹³ <https://adva.org/wp-content/uploads/2014/09/ma-i-globalizaziya.pdf>

לסיכום ניתן לומר שאיל לכוד במצג השווא שטיפח, כשם שהוא מציע להתמודד עם כשלי הגלובליזציה על ידי "סיפור אחר", שבמרכזו "ערכי המהפכה המדעית והנאורות". אלא ש"השיחה" ו"הסיפור" הם עיקרי אמונה ולא תוכנית פעולה, וככאלו הם תחליף שווא למדיניות היחידה שיכולה להביס את הפונדמנטליזם: שיקום הביטחון החברתי על ידי עצירת ההפרטה וכינון מדינת רווחה רחבה ואוניברסלית. "השיחה" ו"הסיפור" שעליהם ממליץ איל הם אפוא טקס היטהרות המעקר את הרצון הפוליטי לשינוי חברתי, כלומר לכינון מדינת רווחה. בכך, כדבריו של איל, "המרד נגד הגלובליזציה" הוא אכן **שמרני**.

איל סוקר את האירועים הפוליטיים העיקריים בארה"ב במערכות הבחירות האחרונות, ומתמקד בתופעת ה"טראמפיזם" בצד שינויים פוליטיים וחברתיים במדינות אירופיות. את סיפוריו האישיים מקפיד איל לעטוף במארג של נסיבות היסטוריות, כלכליות וחברתיות.

הספר נע על כמה צירים מרכזיים ומנסה לענות על שאלות רבות: מהי הגלובליזציה ומה צדדיה האפלים? מדוע במערב עולה כוחם של פונדמנטליסטים (נוצרים ומוסלמים)? כיצד משפיע תהליך הגלובליזציה על יהודים בעולם? מדוע למרות השיפור היחסי ברמת החיים (בעיקר בחצי הכדור הצפוני), ניכרת ירידה בילודה? מה גורם להיווצרות משבר הפליטים החמור ביותר מאז מלחמת העולם השנייה? מה העלה את דונלד טראמפ ואפשר את נצחונו, במקביל להתחזקותה של המפלגה הדמוקרטית בסנאט? כיצד "התגברה" ישראל על תופעת הגלובליזציה ולא התקיימה בה מהפכה רבת?

כמו כל תופעה חברתית או כלכלית, יש הגדרות רבות למושג "גלובליזציה". הגדרה פשטנית אחת תהא כי גלובליזציה היא התחזקות דרמטית של קשרי גומלין בינלאומיים. פרופ' דיוויד הלר מבית הספר לכלכלה של לונדון (LSE) מגדיר גלובליזציה כ"הרחבה, האצה והעמקה של קשרי גומלין ויחסים חברתיים בין מדינות, תרבויות ואינדיבידואלים".

גלובליזציה היא תהליך אגרסיבי חובק עולם. אין מפלט ממנה. המדינה היחידה שחרגה כמעט לחלוטין מתופעה זו היא קוריאה הצפונית. מבקריה העיקריים של הגלובליזציה טוענים שמדובר בתופעה "קוזבת". כלומר, שמטרתה העיקרית – לשמר את מנגנוני הדיכוי היסודיים של האלפיון העליון או של מעצמת העל. הם מכנים תופעה זו כ"אמריקניזציה", או כהשתעבדות לתרבות צריכה ולאוויר מדומה. כך מודרות אוכלוסיות רבות ועניות מהטוב המשותף.

בפתח הדבר, תחת הכותרת "המפץ", מנתח איל את הסיבות שלטענתו עומדות מאחורי ההפתעה הפוליטית הגדולה ביותר בהיסטוריה המודרנית של ארה"ב (עליית טראמפ). לדעתו, מדובר בתוצר של "המרד נגד הגלובליזציה": התנערות מהשיטה הכלכלית

וגם מהשפעותיה התרבותיות האוניברסליות. ראשית התנגדות זו בתנועות דיכטומיות: מחד גיסא השמאל הרדיקלי ומאידך גיסא - הקנאים הדתיים.

האכזבה העיקרית נובעת מאי-קיום הבטחות של שגשוג לכולם ("מכונית לכל פועל"). מאחר שמרבית העושר בעולם מרוכזת אצל אחוזונים עליונים בודדים, הרי במקום עולם "שטוח" נוצרה פירמידה שבסיסה רחב ביותר (שכבות העוני), ואילו שכבות הביניים נמוגות.

המונח "פונדמנטליזם" נוטה להיקשר לאסלאם. אולם, את הגישה הזאת אימצו במאה ה-20 דווקא קבוצות פרוטסטנטיות ופרסביטריאניות בארה"ב. הן יצרו קבוצה של עקרונות שהאדוקים "האמתיים" צריכים לקבל ולהשתעבד להם. זה הבסיס הדתי המשרת קבוצות נאו-נאציות, מפלגות לאומניות ותנועות דוגמת ה-KKK.

פרק אחר בספר מכונה "המשבר לדורות". שם מתמודד איל עם ההתכווצות הדמוגרפית העולמית. הוא מכנה תופעה זו "הגלובליזציה של הילודה", ומדגים כיצד התחוללה צניחה בילודה במדינות בהן חיים 80% מהאוכלוסייה, לרבות סין, הודו ויפן.

הניסיונות להבין את מקורות הירידה הדרסטית בילודה חשובים, שכן בעידן זה קיימת עלייה ברמת החיים, בהכנסה ובבריאות. נתונים אלה אמורים היו להביא דווקא להרחבת המשפחות ולהעמדת יותר צאצאים. ממצאים מחקריים מצביעים על העצמת האישה כגורם משמעותי לירידה בילודה. יותר השכלה, הכנסה רבה יותר ובחירת נשים בחיי קריירה הם כמה מהגורמים שבישרו את האטת הילודה.

במובן זה ישראל יוצאת דופן. שיעור הפרייון לאישה ישראלית עומד על יותר משלושה ילדים. קיים מתאם בין רמת הדתיות למספר הילדים, ועם זאת גורמים נוספים נכנסים לתמונה: תחושת האובדן בשואה, המלחמות הרבות, גלי הגירה וכן מדיניות רווחה (אם כי זו סובלת מכרסום תמידי).

ספר זה הוא במידה רבה, אם כן, תיאור אפוקליפטי של המציאות החברתית. אך בסופו מרכז איל את התיאורים הקשים והמרתיעים למדי, ומציין כמה דרכים ל"תיקון" עוולות הגלובליזציה: הכנסת שינויים בגופים הפוליטיים הבינלאומיים; הגדלת ההשקעה במוסדות הבינלאומיים; שינוי כללי הסחר העולמיים; הרחבת ההשקעות במדינות המתפתחות; ופיתוח מקורות תעסוקה עולמיים.

בעזרת כתיבתו המרתקת מצליח איל לאפיין את תופעת הגלובליזציה על שלל פניה – הכעורים והמוצלחים כאחד.

בסוף העבודה צריך רשימה של כל המקורות שהשתמשת בהם לפי סדר א"ב שם משפחה
של המחבר עם כל הפרטים של הוצאה, שנה ועמודים.